

МЕНИДЖМЪНТ НА УЧЕНИЧЕСКИЯ КЛАС (ЛИЧНОСТНИ И ПРОФЕСИОНАЛНИ КАЧЕСТВА НА УЧИТЕЛЯ ЗА УСПЕШЕН МЕНИДЖМЪНТ НА КЛАСА)

Илияна Гагова

Професионална гимназия по горско стопанство „Хр. Ботев“ – Велинград

Демократичното преустройство на нашата страна наложи други изходни принципи на всички социални структури и тяхното функциониране. Променят се потребностите и претенциите на българското общество към образованието като една от водещите системи в това преустройство. В центъра на тези промени стои учителят като професионалист. Учителят използва себе си и качествата на собствена си личност в решаването на трудовите проблеми. В дългата и богата поредица от професионални роли всеки момент от дейността на учителя има своето неотменно и качествено обособено място в търсенето на трудови резултати. Оформя се проблемът за интегритет между професионалната структура и функционалната система, от една страна, и личностно с неговите компонентни изменения, от друга страна. Този факт прави наложителен анализа на учителската професия като обща характеристика и особено като реализация по посока на успешния мениджмънт на ученическия клас. Утвърждава се позицията, че учителската професия трябва да се „разчупи“, за да отговори на променените потребности на учениците и на обществото като цяло.

Социално-педагогическа характеристика на учителската професия

Богатата „инструментална“ картина на учителската професия е тема на множество разработки и проучвания. Но следва да тръгнем от факта, първо, че учителската професия е социална, а социалните роли на човека са много и разнообразни. Освен с учениците учителят взаимодейства със своите колеги, родители, с други структури, които имат пряко отношение към учебно-възпитателния процес в училище. В работата си учителят не бива да се стреми само и единствено към формиране на „знания, умения и навици“. Въпреки огромната значимост на този резултат се изисква и формиране на ориентации, отношения, позиции, т.е. учителят е не само преподавател, но и възпитател. В последните години професията търпи динамично развитие. Обособяват се различни роли и качества, които

трябва да притежава българският учител. Формулират се роли като „човечност“ (хуманност), „съчувствие“, „събеседник“, „информатор“, „образец“, „творец“, „новатор“, „естет“, „дипломат“, „модератор“, „съветник“, „гражданин“ и други. Учителите все повече се вглеждат в собствената си работа и търсят начини за своето усъвършенстване не само професионално, но и в чисто човешки план.

Качества на учителя за успешен мениджмънт на класа

Учителят е ключов участник в образователния процес. Това е така, защото той носи духа на образователната система, дефинира учебните ситуации, оценява образователните постижения. Учителят участва в образователния процес с целия си психологически, професионален и нравствен потенциал. Недостатъците му се мултиплицират в системата и обуславят слаба ефективност. И обратно – неговите достойнства директно повишават качеството на образованието. В тази връзка, е необходимо учителят да повишава квалификацията си и да доразвива своите социални умения, за да може да бъде един успешен мениджър на класа.

Личността е важна част от потенциала на учителя. Учителят се включва в образователни дейности с цялата си индивидуалност, но е особено влиятелен тъкмо с личностните си качества. Призвание е да си учител заради онова, което носиш у себе си, а то е много любов, грижовност и доброжелателност. Ако един педагог не обича младите хора в класната си стая, то това няма как да бъде компенсирано. Обич не се симулира! Нравствеността на преподавателя, излъчваните от него доброта и справедливост са лични качества, които с невидими нишки обвързват и притеглят децата. Индивидуалният пример, личното присъствие, проявената воля водят до уважение към учителя и неговия труд.

Образователният мениджмънт определя съвременния учител като ключова фигура чрез активността му и тук е моментът да споменем за т.нар. естествена общителност. В образователни условия това означава учителят да обича да разказва и да обяснява колкото е нужно, за да постигне адекватно разбиране от страна на учениците. На практика, трудно общуващите индивиди са непригодни като педагози дори и много да им се иска да бъдат учители.

Успешният учител – мениджър на класа, трябва да обича и своята предметна област. Предметният ентузиазъм засилва убеждаващото въздействие върху децата. Широката предметна култура, умението да разказва разнообразни истории или притчи, показващи смисъла на изучаваните неща, е също правилната посока по пътя на ефективното и качествено управление на учебния процес и на самите обучавани.

В личен план съвременният учител трябва да бъде умен, честен, интелигентен, толерантен, емоционален, лъчезарен. Да търси и насочва към прекрасното в човешките взаимоотношения поведение, да внушава висок нравствен идеал, да подготвя младите хора с душа, сърце и опит. За да бъде добър про-

фесионалист, учителят трябва да притежава всички тези качества, та и още, като условие за успеваемостта си като мениджър.

Част от професионалния облик на днешния учител трябва да бъде неговото логическо и в същото време абстрактно мислене. Това като даденост намира израз в търсенето на причинно-следствени връзки, правенето на обобщения и изводи. Добрият мениджър трябва да притежава наблюдателност и добра памет – все неща, свързани с разкриване на подробности, които за учениците биха останали незабелязани, или със съхраняването на впечатления за определен период от време. Всичко това може да бъде названо с една дума и тя е „концентрация“. Способността на учителя да насочва мисловната си дейност към дадено понятие, съдържание или обект, го доразвива като успешен мениджър на класа. И тъй като учителят е в контакт не само със своите ученици, но и с техните родители, то той трябва да е готов да действа, да бъде предприемчив, надежден партньор, с желание за постигане на положителни резултати, самоуверен авторитет, идеален мениджър.

Възможно ли е това? Учител, който да притежава всички тези качества!

В действителност, мениджърът е човек и притежава както положителни, така и отрицателни черти. Добрият мениджър обаче следва да се стреми постоянно да развива своите качества в правилна посока. Той трябва да е убеден, че успоредно с дейността, която изпълнява, е необходимо да създава условия и възможности за усъвършенстване на своите собствени качества, а така също и на качества на учениците, с които работи. Това е единственият начин, който може да доведе до израстване на всеки мениджър и доближаването му до идеала, в това число и учителя.

Учителят не само дава знания. Той създава човека! Пред всеки човек стои образът на един учител, излъчвал благородство и внимание наред с възискателността. Учителят оставя следи в душата на ученика само и единствено тогава, когато е доказал своите лични научни познания, но и е бил добър педагог. Днес – успешен мениджър на класа!

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Todorina, D. (2005). *Menidzhmant na klasa*. Blagoevgrad: Neofit Rilski [Тодорина, Д. (2005) *Мениджмънт на класа*. Благоевград: Неофит Рилски]

MANAGEMENT OF A STUDENTS' CLASS (PERSONAL AND PROFESSIONAL QUALITIES OF THE TEACHER FOR SUCCESSFUL CLASS MANAGEMENT)

✉ **Ms. Iliana Gagova**
Vocational School of Forestry
Velingrad, Bulgaria
E-mail: pgggs_vel@abv.bg